

LUX

3 FILMAI
24 KALBOS
28 ŠALYS

FILM

DAYS

MUSTANG (MUSTANGĖS)

Deniz Gamze Ergüven
Prancūzija, Vokietija, Turkija, Kataras

MUSTANG (MUSTANGĖS)

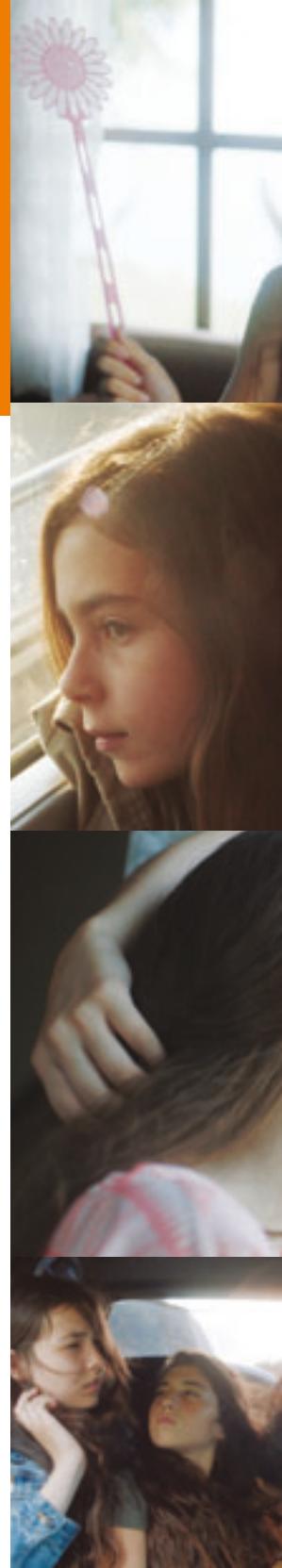
DENIZ GAMZE ERGÜVEN

Vasaros pradžia. Lalé, Nur, Ecé, Selma ir Sonaj – penkios seserys – artimos kaip penki vienos rankos pirštai. Jos gyvena Turkijos šiaurės miestelyje ir kartą gržta iš mokyklos nekaltais žaidimais su berniukais. Tariamas jų žaidimų nešvankumas sukelia skandalą su netikėtomis pasekmėmis. Šeimos namai palaipsniui virsta kalėjimu, vietoj mokyklos – praktinės šeimininkavimo pamokos ir pradedama tartis dėl vestuvių. Penkios seserys, įkvėptos to paties laisvės troškimo, griauna joms nustatytas ribas.

PADĖTIES APŽVALGA: PASAULIETIŠKUMAS, PATRIARCHATAS, LYGYBĖ, SUDĒTINGAS VERTYBIŲ SUGYVENIMAS

Režisierės Denizos Gamze Ergüven scenarijuje laipsniški veiksmai, kurie priveda prie staigaus šių penkių gyvybės kulinų merginų įkalinimo, itin paryškinti ir tikriausiai turėtų būti suprantami veikiau kaip išskirtinė ir kraštutinė situacija nei bendrai paplitusių Turkijos realijų atspindys. Šioje šalyje iš tiesų matome daugybę kontrastų. Nors joje moterys balsavimo teisę nacionaliniuose rinkimuose įgijo 1934 m. – gerokai anksciau nei daugelyje Europos valstybių – jų atstovavimas politikoje vis dėlto dar labai menkas. Blaškydamais tarp emancipacinių XX a. pradžioje įsteigtos pasaulietinės valstybės vertybų ir giliai visuomenėje įsitvirtinusios patriarchalinės tradicijos, 2001 m. Turkija priėmė naują civilinį kodeksą, kuriuo moterims užtikrinama lygybė visose srityse, nors tuo pat metu šalyje įsigali naujos religinė pakraipą turinčios politinės partijos ypač AKP (Teisingumo ir vystymosi partija), kurios pasisako už kur kas tradičkesnį požiūrį į moterų vietą visuomenėje.

Ši kontrastuojanti, kone nesveiko susidvejinimo aplinka (ypač tarp miestų ir kaimų, metropolij ir provincijos), kurioje vystosi Turkijos visuomenė, Denizos Gamze Ergüven filme atspindėta itin tiksliai, režisierė sugebėjo labai stipriai ir įtikinamai išreikšti įtemptą dviejų skirtingas vertybės išpažstančių pasaulyčių sugyvenimą. Nors gausi šeima, kurią sudaro penkios merginos, jų močiutės, dėdė ir tetos, ir nėra reprezentatyvi, ji pasakėcios forma labai drąsiai kvestionuoja moterų padėti tradicinėse visuomenėse. Tuo būdu ji pastūmėja svarstyti esminę problemą, kuri, be kita ko, lemia stojimo į Europos Sąjungą klausimą. Todėl šis svarbus aspektas apibrėž bendras čia pateikiamos analizės ribas.

NUTOLINTA TIKROVĖ

Nors filmą *Mustang* (*Mustangės*) įkvėpė egzistuojanti tikrovė, jame piešiamas vaizdas nebūtinai yra tiksliai realistinis. Net pats filmo pavadinimas iš pat pradžią leidžia suprasti, kad pasakojimas iš dalies yra pasakėčia, kurioje laukinė arklys tampa simboliniu penkių paauglių ir ypač vienos iš seserų – Lalės – portretu. Pasakėčios aspektas užkoduotas jau pačiame scenarijuje, kuris, be kita ko, pasižymi dviejų tipų personažų (seserų ir dédés Erolo) opozicija ir konfliktine situacija, kuri nuolat komplikuojasi ir išsišprendžia dvigubu simboliniu ir esminiu padėties pasikeitimu. Be to, niūrus filmo koloritas nuolat praskaidrinamas humoro gaidomis, padedančiomis į dramatiškus įvykius pažvelgti ne taip tiesiogiai.

PENKIOS NEIŠSKIRIAMOS SESERYS

Būtų galima teigti, kad penkios filmo paauglės susijusios tvirtais ryšiais ir veikia kaip viena ypatinga grupė – visa, kas atsitinka vienai iš jų, paveikia kitų emocijas ir elgesį.

Tačiau greta šių nenutraukiamų ryšių palaipsniui pasireiškia merginų skirtingumas. Jei Lalé, jauniausioji sesuo ir maišto iniciatorė, laisvės vėliavą neša iškėlus aukščiausiai iš jų visų, seserys į joms primestą likimą reaguoja įvairiai ir kartais net priešingai. Sonaj meta iššūkį močiutei ir atsisako tekėti už parinkto vyro. Ji vienintelė iš seserų galės ištakėti už to, kurį myli. Sonaj tinkamu laiku išgyveno nuoširdų abipusės meilės ryšį, kuriam šeima pritarė tik su sąlyga, kad nedelsiant bus surengtos vestuvės. Kita sesuo, Selma, įkūnija susitaikymo laikyseną, būdingą daugeliui moterų, kurioms patriarchalinėse visuomenėse tenka patirti nepageidaujamų vedybų neišvengiamumą.

PASIKARTOJIMAS

Dédés Erolo ir jo dukteręčių prieštaros yra pagrindinė filmo intriga, pasireiškianti kaip nuolat su nedideliais skirtumais pasikartojančių ir besikaupiančių įvykių seka.

ESMINIS SITUACIJOS POKYTIS

Laipsniškas konfliktinės situacijos tarp dédés Erolo (tvarkos simbolio) ir Lalės (maišto prieš šią tvarką simbolio) radikalėjimas pasireiškia dramatinės įtampos augimu, kuris filmo pabaigoje pasiekia apogėjų, kai netikėtai įvyksta esminis situacijos pokytis. Erolas, negalintis patekti į namus, kuriuos jis pats pavertė tvirtovę, pasijunta patekės į savo paties spąstus, o merginoms šis kalėjimas netikėtai tampa ir prieglobsčiu, ir išsilaisvinimo priemone.

Šis esminis situacijos pokytis padės išlaisvinti žodinę išraišką: iki tol paslaugi ir rami Nur supléšo savo suknelę ir skutus išmeta pro langą, rékdama, kad iškvies policiją ir papasakos viską, kas įvyko. Jos elgesys rodo, kad nors ir būdama jauna, ji puikiai suvokia, kad priemonės, kurių prieš jas émési šeima, – prievertiniai ištekinimai, draudimas lankytį mokyklą ir visi kiti prieš jas nukreipti bet kokio pobūdžio prievertos veiksmai – yra neteisétos. Filme „Mustangès“ toks simboliškas ir esminis situacijos pokytis sustiprina istorijos, kuria aiškiai smerkiamas teisiškai vyrams ir moterims lygias teises užtikrinančios, bet vis dar faktiškai labai nelygios visuomenės politinę svarbą.

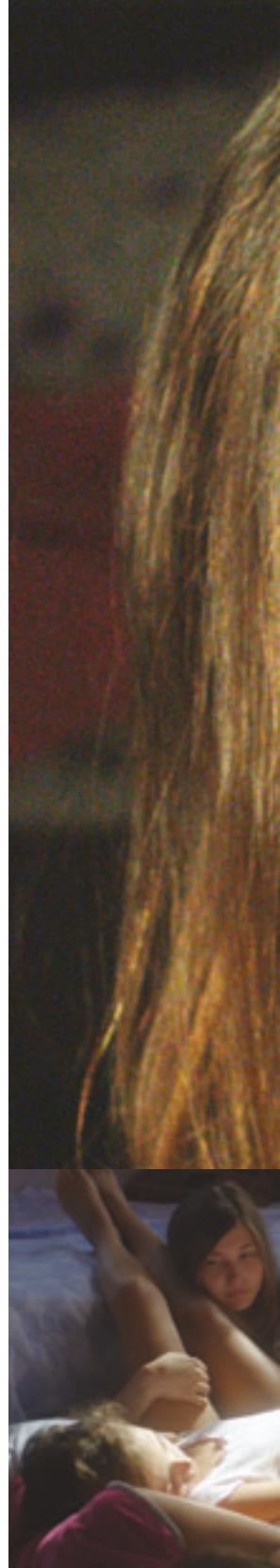
ATPILDAS

Esminį situacijos pokytį – filmo kulminaciją – lydi aiškus tono pasikeitimas. Vis stipréjančia dramatinė įtampa pasižymintiame scenariuje staiga triumfuoją palengvėjimas ir juokas. Komedijos elementų vaizduojamoje istorijoje netrūko jau nuo pat pradžių, nors jie ir buvo retesni.

Ypač daug komiškų įvykių sukelia apie senelę besisukojanti moteryų grupę. Besiblaškančios tarp patriarchalinių tradicijų ir emocinio solidarumo su merginomis šios vyresnės moterys išties nuolat svyruoja svarstydamos, kurių elgsenos poziciją palaikyti. Senelė iš merginų tikisi pavyzdingo ir „garbingo“ elgesio, tačiau jas užstoja nuo per griežtų autoritarinių dédės Erolo reikalavimų, pridengdama jų nusižengimus arba parodydama savo sūnui jo vietą.

O juokingiausia filmo scena – kai penkios seserys pabėga į miestelį žiūréti futbolo varžybų. Pamačiusi anūkes per televizorių, senelė nualpsta. Bijodama, kad vyrai nepamatytu šių televizijos vaizdų, teta Emina čiumpa plaktuką ir pradeda trankytį elektros skydinę, iš kurios visam namui tiekiama elektros srovė. Kadangi vyrai supranta, jog elektra visame kaime nedingo, ji nesudvejoja ir ryžtingu žingsniu nužirglioja prie stulpo, kurio viršūnę skaldo tol, kol visiškai ištaško ir panardina visą apylinkę tamsoje. Didžiulė įtampa, kilusi dėl to, kad Erolas galbūt sužinojo, jog jo dukteréčios pabėgo iš namų, tampa ne tokia dramatiška būtent dėl tokų beveik siurrealistinių scenų, vykstančių vyrams nieko nematant ir traktuojant juos kaip visiškus mulkius, simboliškai netekusius savo visagalybęs.

Filmo pabaigoje dédė Erolas ir vél apsijuoks, kai Nur ir Lalè sugebės jį išmesti iš tvirtovės, kurią jis pats surentė joms įkalinti. Scena, žinoma, kupina įtampos, nes dédé visais būdais bando patekti į namus, turédamas žudikiškų (ar bent jau smurtinių) ketinimų, bet tai, kad jis pats pateko į savo paspėstus spąstus, tarsi pats sau būtų išsikasęs duobę, taip pat sukelia komišką efektą, kuris tegali paskatinti žiūrovų ir žiūrovių pritarimą.

SVARSTYTINI KLAUSIMAI ERDVINIS SPRENDIMAS

Filme *Mustang* (*Mustangès*) Deniza Gamze Ergüven išryškina atotrūkį tarp viešosios erdvės, kuriai būdingas modernumas, ir privačios sferos, kuri vis dar smarkiai veikiama tradicinių vertybų ir patriarchalinės visuomenės. Ar pastebite tokį atotrūkį ir mūsų visuomenėse?

Vinciane Fonck

les grignoux

REŽISIERĖ: Deniz Gamze Ergüven
SCENARIJAUS AUTORĖS: Deniz Gamze Ergüven, Alice Winocour
VAIDINA: Güneş Nezihe Şensoy, Elit Iscan, Doğa Zeynep Doğuşlu, Tugba Sunguroglu, İlayda Akdogan, Nihal G. Koldas, Ayberk Pekcan
OPERATORIAI: David Chizallet, Ersin Gök
KOMPOZITORIUS: Warren Ellis
PRODIUSERIS: Charles Gillibert
VIENAS IŠ PRODIUSERIŲ: Frank Henschke
GAMYBA: CG Cinéma
BENDRA GAMYBA: Vistamar Filmproduktion
METAI: 2015
TRUKMĖ: 94'
ŽANRAS: drama
ŠALYS: Prancūzija, Vokietija, Turkija, Kataras
ORIGINALO KALBA: turku

FILMŲ EMOCIJOMIS NUŠVIESTOS MŪSŲ ISTORIJOS

Europos Parlamentas džiaugiasi galėdamas pristatyti tris 2015 m. dėl LUX KINO APDOVANOJIMO besivaržančius filmus:

MEDITERRANEA, rež. Jonas Carpignano
Italija, Prancūzija, JAV, Vokietija, Kataras

MUSTANG (MUSTANGĖS), rež. Deniz Gamze Ergüven
Prancūzija, Vokietija, Turkija, Kataras

UROK (PAMOKA), rež. Kristina Grozeva ir Petar Valchanov
Bulgarija, Graikija

Šios trys daugialypės istorijos, kurios yra talentingu jaunu Europos režisierių atsidavimo ir kūrybiškumo rezultatas, bus rodomas per jau ketvirtąjį kartą organizuojamą LUX KINO DIENŲ renginį.

LUX KINO APDOVANOJIMAS

Kultūra atlieka esminj vaidmenj kuriant mūsų visuomenes. Atsižvelgdamas į tai, Europos Parlamentas, siekdamas pagerinti Europos filmų platinimą Europoje ir paskatinti Europos masto diskusijas ir debatus svarbiausiais visuomenės klausimais, 2007 m. įsteigė LUX KINO APDOVANOJIMĄ. LUX KINO APDOVANOJIMAS – unikali iniciatyva. Kadangi daugelis kelių šalių bendros gamybos kino filmų rodomi tik tose šalyse, kurios paremia kūrimą, ir retai platinami kitur, netgi Europos Sąjungoje, LUX KINO APDOVANOJIMAS trims Europos filmams suteikia retą galimybę – jie subtitruojami 24 ES oficialiosiomis kalbomis.

Europos Parlamento nariai balsuos dėl vieno LUX KINO APDOVANOJIMO nugalėtojo, kuris bus paskelbtas 2015 m. lapkričio 25 d.

LUX KINO DIENOS

**ŽIŪRĘK,
DISKUTUOK
IR BALSUOK**

@luxprize
#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

LUX KINO APDOVANOJIMAS paskatino rengti LUX KINO DIENAS. Nuo 2012 m. LUX KINO DIENOS pristato tris į LUX KINO APDOVANOJIMĄ pretenduojančius filmus platesnei Europos žiūrovų auditorijai. Vyksiant LUX KINO DIENŲ renginiui kviečiame Jus patirti neišdildomų kultūrinių įspūdžių ir peržengti sienas. Nuo 2015 m. spalio iki gruodžio mén. galite prisijungti prie visos Europos kino mėgėjų auditorijos ir žiūréti filmus *Mediterranea*, *Mustang (Mustangės)* ir *Urok (Pamoka)* viena iš 24 oficialiųjų ES kalbų. Nepamirškite balsuoti už jums labiausiai patikusį filmą mūsų svetainėje luxprize.eu arba mūsų „Facebook“ puslapyme!

PUBLIKOS PRIZAS

Publikos prizas yra pretenduojantiems į LUX KINO APDOVANOJIMĄ filmams žiūrovų teikiamas apdovanojimas. Pasinaudokite proga balsuoti už vieną iš šių filmų: *Mediterranea*, *Mustang (Mustangės)* ir *Urok (Pamoka)*. Visi balsavusieji dalyvaus loterijoje, o laimėtojas Europos Parlamento kvietimu galės vykti į Karlovi Varų tarptautinį kino festivalį 2016 m. liepą ir jame paskelbti filmą, pelnusį publikos prizą.